

NORD-BORNHOLMS UGEBLAD

Udgivet af et Interessentskab.
Ansvarshavende: Otto Gornitzka.
Telefon 74.
Trykt i Allinge Bogtrykkeri.

Avertissementsprisen er pr. Pettilline
for Inserater paa Forsiden 20 Øre
Almindelige Annoncer 1. Gang 12 Øre
etterfølgende Gange 6 Øre.

Nr. 237

Freitag den 12. April 1918

6te Aarg.

„Nord-Bornholms Ugeblad“
trykkes i et Antal af mindst 1600 Exempl.
og forsendes gennem Postvæsenet i Allinge.
Sandvig, Olsker, Rutsker, Rø og Klemensker.

„Nord-Bornholms Ugeblad“
har den største Udbredelse i Nordre Herred
bliver læst i ethvert Hjem og egner sig der-
for bedst til Avertering.

„Nord-Bornholms Ugeblad“
optager gerne Bekendtgørelser af enhver Art
saasom Køb, Salg, Foreningsmeddelelser,
Efter- eller Aflysninger, Auktioner etc.

„Nord-Bornholms Ugeblad“
udgaar hver Fredag, kan bestilles paa alle
Postkontorer samt paa Bladets Kontor og
koster 1 Kr. halvårlig.

Grønland.

—o—
II.

I Midten af det 13. Aarhundrede kom de to Kolonier ind under Norge, og fra nu af blev det forbudt private Folk at besejle Grønland, idet Regeringen selv vilde have Fordelen af Handelen med dette Land. Hundrede Aar senere, da Pesten rasede i Norge, ophørte i flere Aar Besejlingen af Grønland, og fra nu af haves kun enkelte Efterretninger om Koloniens Skæbne. Paa denne Tid begyndte Skrællingerne at trænge frem, og efter hidsige Kampe maatte Nordboerne forlade Vesterbygden og drage mod Syd, men snart naaede ogsaa deres Fjender herved, og der opstod en Kamp paa Liv og Død, hvori Nordboerne, forladte og uden Hjælp fra Hjemmet, bukkede under. Nærmere Efterretninger herom haves imidlertid ikke; allerede tidligere, omtrent 1450, var Besejlingen af Grønland som sagt ophørt og kun nogle dunkle Sagn hos den nuværende Befolkning indeholder Spor af den Kamp, der tilintetgjorde den før saa blomstrende Koloni.

Det vigtigste Sagn, der taler herom, er fra Julianehaabs Distrikt og indeholder følgende: Efter at Skrællingerne efterhaanden var trænet ned mod Syd og Flertallet af Nordboerne var bukkede under, da de søgte at holde de uvelkomne Gæster borte, boede der dog endnu nogle smaa Samfund i fredelig Forstaaelse med Skrællingerne, og et af disse stod under en Høvding ved Navn Ungartok. Nu hændte det en Gang, at en ung Grønlænder, der roede forbi Nordboernes Huse og øvede sig i at kaste med Fuglepil, blev drillet af en af disse, idet denne endog opfordrede ham til at kaste efter ham. I Begyndelsen vilde Grønlænderen ikke, men da de andre Nordboere raabte, at han skulde gøre det, kastede han i den Hensigt at strejfe Fornæreren Pilen efter denne, men var saa uheldig at bibringe ham et dødeligt Saar. Denne Hændelse forstyrrede imidlertid ikke det gode Forhold mellem Grønlænderne og Nordboerne, ja, disse fandt endogsaa, at deres Landsmand havde faaet sin fortjente Løn for sit kaade Drilleri, men længe udeblev ikke

Anledningen til Strid. Kort Tid efter kom nemlig en anden Grønlænder sejlene til det samme Sted, og da han saa en gammel Mand ligge og sole sig paa Strandbredden, paakom der ham, efterhaanden som han roede nærmere, en mere og mere ubetvingelig Lyst til at dræbe denne Mand, og da han var kommet nær nok, greb han virkelig sin Lanse og bibragte dermed Oldingen et Slød, der straks dræbte ham. At denne Ugerning maatte vække de andre Nordboeres Forbitrelse, er naturligt, og da Vinteren kom og tillagde Fjorden, listede de en Nat over til den Ø, hvor Grønlænderne boede, overrumplede disse og anrettede et frygteligt Blodbad mellem dem. Alle blev nedhuggede med Undtagelse af to Brødre, der, forfulgt af Ungartok, ilede ud paa Isen og søgte at naa en Ø, som laa længere ud i Fjorden. Den ældste, som hed Kassabik, var saa heldig at naa denne Ø, og med et rask Spring satte han op paa den høje Iskant, der havde lagt sig om Kysten. Den yngre Broder, der paa Grund af sine ny, og derfor glatte Støvlesaaler var mindre rask til Bens, gled, da han vilde følge Kassabik, og faldt lige i Hænderne paa Ungartok. Denne, der frygtede, at der skulde blive nogen tilovers, der kunne hævne det skete Blodbad, søgte at lokke Kassabik til sig ved at afhugge Broderens Arm og vise hin den, idet han sagde: „Se, kan Du glemme din Broders Arm, saa længe Du lever?“ Men Kassabik lod sig ikke narre og begav sig bort til en anden Ø, hvor han op slog sin Bopæl hos en af sine Slægtninge. I lang Tid beskæftigede han sig kun med at gaa paa Jagt efter Sæler, hvis Skind han alle lod blege og berede til hvide Skind, og da han havde samlet en tilstrækkelig Mængde, byggede han heraf en stor Konebaad, hvis hvide Farve skulde gøre den lig med et Stykke Is; da han var færdig hermed, samlede han en Del af sine Landsmænd og overtalte dem til at understøtte ham i et Togt mod Ungartok. Da Sommeren kom, bemandedes Konebaaden, og fulgt af en Mængde Kajaker, der holdt sig saa skjult som muligt, lod Grønlænderne deres hvide Fartøj drive med Vinden indad Fjorden. Hist og her kom Nordboerne ud af deres Huse og stirrede ud mod det Isfjeld, der kom drivende, men da ingen fattede Mistanke, begav de sig efterhaanden alle ind i Kirken. Dette Øjeblik benyttede Grønlænderne, i en Fart landede Konebaaden, medens Kajakerne strømmede frem fra alle Fjorden Kroge. Alle vaabendygtige Mænd steg ud og nærmede sig med Forsigtighed Kirken, hvor der nu opstod en blodig Kamp, der endte med alle Nordboernes Drab. Kun Ungartok lykkedes det at komme ud af en Sideaabning og med sit Bar: paa Armen at undfly, forfulgt af den hævntrængende Kassabik. Paa Vejen mærkede han,

at „Barnet“ lyngede „ham“ for meget, og for at det ikke skulde hindre hans Flugt og heller ikke komme i Fjendernes Vold, kastede han det ned i en aaben Sø, og lettet for denne Byrde, ilede han af Sted med en Hurtighed, der bragte Kassabik til at opgive Forfølgelsen. Men endnu var dennes Hævn ikke sluttet, bestandig forfulgte han sin Broders Drabsmand, der maatte flygte fra Sted til Sted, uden nogen Sinde at føle sig sikker. Endelig troede han at have fundet et trygt Tilflugtssted, hvor han kunde bygge sig et Hus og slaa sig til Ro men ogsaa her opsporede Kassabik ham og til sidst faldt Ungartok for sin uforsonlige Fjendes Haand, der med Haan afhuggede den dødes Arm, idet han gentog hans Ord: „Se, kan Du glemme din Broders Arm, saa længe Du lever?“

Saaledes lyder Sagnet mellem Grønlænderne, og som det synes heraf, er de gamle Nordboere ikke blevne udryddede med et Slag, men lidt efter lidt trængt tilbage i Kampen mod de fremtrængende Skrællinger, indtil Flertallet, uden Bistand fra Evropa og ude af Stand til med egne ringe Hjælpe midler at finde Underholdning i Grønland, er gaaet til Grunde, medens rimeligvis en Del har blandet sig med Grønlænderne, hvorpaa i det mindste det fremtrædende europæiske Udseende hos Befolkningen i den sydligste Del af Landet kunde tyde.

Til en Konfirmand.

—o—

Vaaren sig nærmer, alle Knopper
grønnes og gror.
Løvspringets Styrke i Naturen ulmer
solvarm og stor.
Ogsaa for dig din Ungdoms Foraars
fødes,
Længslerne stiger, Haabet slaar
Gians,
Sol og Drømme mødes,
vinker din Sans.

Her er du vokset fra din første
Time
Aar efter Aar.
Her har du hørt din Barndoms
Klokker kime
Vinter og Vaar.
Her i dit Hjem har Kærlighedens
Varme
bølget omkring dig under Bøn
og Sang,
tryk, mens Tider larme,
gik du din Gang.

Herfra du blev i Daabens
Morgentøde
baaret til Gud.
Her har vi lært dig Livets Kald
at møde
efter hans Bud.
Knyttet i Dag du har for Herrens
Alter
Pagten med ham, hvis Ord er
Naadens Røst,
som bag Fløjt og Pjalter
ser os i Bryst.

Frem skal din Sjæl mod Aandens
Sommer stævne,
folde sig ud.
Spænd kun som Ørnen højt til
Flugt din Evne,

stige dog med Gud.
Naar du med Fryd mod Livets
Skønhed higer,
fast skal i Daabens Pagt dit Hjerter
staa,

Salighedens Riger
da skal du naa.

Tag blot mod Lykken, om den
vil dig gæste,
tak da din Gud,
Aldrig dit Hjerter dog til den du
fæste,

brat gaar den ud.
Vandrer du frem med Herrens
Fred i Sinde,
Tryghed i Sjælen, Syn for sandt
og stort

herligt skal du finde
Himlenes Port.

P. Lauritsen.

Krigsernæringen i Tyskland.

Interessante Undersøgelser.

—o—

Den kendte tyske Videnskabsmand Professor, Dr. Kuttner har i disse Dage afsluttet et stort og interessant Arbejde, nemlig en Redegørelse over Følgerne af Krigsernæringen.

At Dødeligheden hos den civile Befolkning er større nu under Krigens end før denne, skriver Professorens, er intet Under, men dette skyldes dog ikke alene den daarlige Ernæring, men ogsaa visse andre Faktorer, der gør sig gældende. For Eks. Mangel paa Brændsel og deraf følgende Kulde i de daglige Opholdsrum. Strengere Arbejde end under normale Forhold; og endelig den rent sjælelige Ophidselse, Krigens dagligt fører med sig.

Endnu en Aarsag maa ikke glemmes: den stadig voksende Sammenstuvning af Mennesker i de store Byer, hvor hver Husejlighed er udnyttet til det yderste. Her, indenfor de trænge Mure, har særligt Tuberkulosen frit Spillerum.

Hvad Fødevarerne angaar, maa Æggehvide- og Fedtstof vige og derfor saa vidt muligt erstattes med andre Stoffer.

Hvis denne Erstatning findes i tilstrækkelig Mængde, kan Legemet derigennem faa Tilførsel til det nødvendige Stofskifte, men Fremskaffelsen af disse saa nødvendige Erstatningsstoffer er meget vanskelig, og saa godt som alle Mennesker er taget af i Vægt som Følge af Mangel paa Æggehvide og Fedt.

De Organer, der lider stærkest, er Fordøjelsesorganerne — Tarmene dog stærkere end Maven, da disse i mange Tilfælde forstoppes, hvilket ofte medfører Døden. Dog er dette særligt Tilfældet med Folk, hvis Mave i Forvejen var svage.

De grove og mangelfulde Fødevarer, der nu bydes Maven og de mere sensible Tarme, er foruden ovennævnte Tilfælde ofte Aarsagen til, at Tarmene foruden at forstoppes ogsaa pustes op og ligesom gærer.

Grønsager er, skriver Dr. Kuttner meget mindre fordøjelige end Kød og Fedt. Navnlige maa ske fordi de

nydes i langt større Maalestok, end de giver Næring. En Kaalrødvinter som den sidste betyder en fuldkommen Overbelastning af Fordøjelsesorganerne, medens derimod Kaalrødt nyt i ringere Mængde ikke vil medføre ubehagelige Følger.

I 1915 konstaterede man en Tilbagegang i Mavekræfttilfældene, og man begyndte saa smaat at tro, at de nuværende kødløse og fedtstofløse Næringsstoffer var Skyld i denne glædelige Tilbagegang. Men senere er Kræften igen taget til. Ogsaa i de akutte Blindtarmsbetændelser troede man at se en Nedgang, men heller ikke dette var rigtigt. Mavesaar og Tarmslyng er ligeledes blevet hyppigere, altsammen som Følge af, at Organerne har maattet bearbejde større Mængde Stoffer end normalt og Stoffer, hvor Næringsværdien kun er meget ringe.

Ogsaa Tuberkulosen har bredt sig, i det mindste er Dødsfaldene efter denne Sygdom blevet talrigere. Om denne Sygdom virkelig har bredt sig, eller om det kun er de enkelte Tilfælde, der er blevet kraftigere, eller den skyldes mindre Modstandsdygtighed, er endnu uafgjort. Det er muligt, dens Fremgang og Styrke skyldes de daarlige Bølligforhold, men sikkert ogsaa, at de angrebne nu maa arbejde med i Fabrikerne. At saa mange Mennesker er blevet revet bort af denne snigende Sot, skyldes, som naturligt er, ogsaa en Del den daarlige Ernæring og den daarlige Pleje.

Naar Hjertesygdommen er i Tilbagegang, saa er det ligeledes en Følge af det forcerede Arbejde og den daglige Spænding, som Krigens har ført med sig.

Krigens Indvirkning paa unge og gamle er højt forskellig. De unge har gennemgaaende, som rimeligt er, holdt bedst ud. De har ligesom hurtigere vænnet sig til Mangelen. Vi finder f. Eks. hverken hos ganske spæde Børn eller Børn i senere Alder nogen Slags af legemlige Mangler. Dødeligheden hos Spædbørn gik endogsaa tilbage i Krigens første Aar, og hvorfor? Fordi Mødrene nu selv ammer de Små.

I Skolerne har Lærerne nu og da fastslaaet Underernæring hos enkelte af Børnene, men ikke i nogen betænkkelig Grad.

De voksne, særligt de ældre, har Krigens derimod skadet. Thi hos de ældre kan Legemet ikke saa let som hos den ganske unge vænne sig til den forandrede Levevis. Man kan saaledes sikkert gaa ud fra, at mange ældre Mennesker som Følge af Krigens vil dø et Par Aar tidligere, men dette vil dog sikkert kun gælde dem, der i Forvejen var svage og derfor mere modstandsløse — eller ogsaa de Folk, der ikke i Tide har „hamstret“.

En særlig Krigssygdom er en Art Vattersot. I tidligere Krige var denne Sygdom meget almindelig. Denne Gang har den vist sig første Gang i Galizien i 1915. Den er til Dels en Følge af Underernæring

og til Dels paaført den angrebne ved Smitte. Ogsaa legemlige Anstrengelser fremskynder den.

Imidlertid kan vi være meget tilfredse med, at det er lykkedes os i denne Krig at hindre Epidemier. I tidligere Krige døde langt flere Mennesker af pestlignende Sygdomme end af deres Saar.

I det store og hele kan vi være glade ved, at det er lykkedes os saa nogenlunde at komme ud af det med de Fødemidler vi har, til Trods for, at vore Grænser er lukkede, og at vi tidligere har indført Levnedsmidler for ikke mindre end 1½ Milliard Mark.

Det vilde dog være overordentligt heldigt, om Bybefolkningerne kunde faa en større Forsyning af Kartofler, thi her er der efter min Mening stor Mangel. Men trods det tror jeg, at den mulige uheldige Virkning af Krigen efter Freden vil forsvinde meget hurtigt.

Jordens Foraarsbehandling.

Saatiden er inde.

—o—

Spørgsmaalet om Jordens Foraarsbehandling er i det sidste Par Aar blevet et mere aktuelt Emne, end det var før 1914. Naturligvis ikke saadan at forstaa, at man den Gang tog sig Sagen let og lod syv være lige, nej ingenlunde, den ofredes selvfølgelig baade Eftertanke og Omhu; men det er dog ikke for meget sagt, at Forholdene har ændret sig saaledes, at det nævnte Spørgsmaal har Krav paa langt større Interesse nu end nogen Sinde tidligere. Før 1914 var Landmændene jo vant til at dække en stor Del af deres Forbrug af Korn og den Slags Varer ved Indkøb — og det betalte sig at købe —, man regnede derfor ikke nær saa meget med sin egen Høst, som man nu maa gøre det. For Tiden (i disse Aar) afhænger Landmændenes Ve og Vel alene af den Høst, han kan frembringe af sin Jord.

Høstens Størrelse betinges af mange Forhold. Her skal blot f. Eks. nævnes: Jordens Beskaffenhed, Jordens Kulturstilstand, Vejrliget samt Jordens fysiske Tilstand i Sommer-tiden (i Vækstperioden). Og nu, da Tiden er saa langt fremrykket, at vi staar ved Foraarets Begyndelse, bliver det kun paa det sidste af de ovennævnte Punkter, Landmanden kan gøre sin Indflydelse gældende; men saa maa det til Gengæld ske med den størst mulige Kraft.

Foraaret er i Aar kommet ualmindelig tidligt, ja maaske endog saa tidligt, at det er kommet bag paa mange Landmænd. De tidlige Jorden i Landets tidligste Egne er allerede saa tjenlige, og Saaningen har taget sin Begyndelse. Naar Jorden er tjenlig til det, bør der naturligvis saas, selv om der efter Aars-tiden at dømme egentlig ikke er noget at jage efter; men mere hastet det i hvert Fald ikke, end at der nok kan blive Tid til at give Jorden en ordentlig Tilberedning, før Saaningen finder Sted. Jo bedre (for-nuftigere) Jordbehandling har været, desto længere klarer Planterne sig uden Regn.

Den Jammer efter Regn.

holdsvis hurtig efter Saatiden, lyder først og kraftigst fra de Landmænd, som har givet deres Jord en daarlig Foraarsbehandling.

Det er mange Steder blevet moderne at se at slippe saa nemt over Jordens Foraarsbehandling som muligt, og det praktiseres paa følgende Maade: Der foretages ingen Fældning, ej heller nogen egentlig Dybhavning. Med en Sæddækker faar

Jorden et a to Træk, derefter kommer Saamaskinen og endelig til Slut Ringtrømlen, og saa er man færdig. At Foraarsarbejderne da hurtig kan bringes til Side er en Selvfølge; men kommer man saa ogsaa over det paa en god og forsvarlig Maade? Nej, ingenlunde. En Jord, der kun er behandlet med en Sæddækker, kan umulig blive rigtig muldet i Dybden og tæt i Overfladen, den bliver nærmest, som om den var belagt med et Lag Skærver. At Voksevilkaarene da maa blive saa som saa, kan vel egentlig ingen Forundring vække, og at det i Særdeleshed skal blive galt, naar det indtræffer med ført Vejr i længere Tid, er en Selvfølge.

Den gode og forsvarlige Foraarsbehandling udføres saaledes:

1) Jorden skal fældes saa tidlig som muligt enten med Harve (Ukrudtsharve, Howardharve eller en anden ikke særlig dybtgaaende Harve) eller Slæber. Er Jorden ikke alt for fast eller alt for sandet, maa Slæberen sikkert foretrækkes; og naar dette Redskab bruges, medens Jorden endnu er saa vaad, at den kan hænge ved Fjællen, er det en let Sag at faa Jorden fin og tæt i Overfladen. Paa den meget faste Jord kan dette frembyde en Fare for Skorpedannelser ved en efterfølgende Regn; men en Opharvning efter Slæbningen med Udkrudtsharve vil modvirke den nævnte Fare.

Naar sandet Jord ikke maa tilslæbes, er det fordi, den da i Tilfælde af stærk Blæst kan ryge bort (flytte ind til Naboen eller maaske endnu længere).

2) Efter Slæbningen skal Jorden ligge i Fred til den af sig selv er bleven skør nede i, saa er den tjenlig til Dybhavning, og Jorden gives da efter Omstændighederne et a to Træk med en Kultivator eller en god Svenskharve. Paa denne Maade faas et virkelig Sædebed, og der kan paa almindelige Jorder blive ganske gode Betingelser for Planternes Vækst selv i temmelig lange Tørkeperioder.

3) Løses atter med Ukrudtsharven. Det herved fremkomne løse Jordlag hæmmer i høj Grad Vandets Fordampning fra Jordoverfladen og virker altsaa besparende paa den Fugtighedsmængde, som findes i Jorden fra Vinteren af.

Er Jorden fældet rettidig og godt, afhænger det efterfølgende Arbejde ikke af noget bestemt Tidspunkt, og man kan saa udmærket faa Tid til at tilberede Jorden omhyggeligt, før Saaningen finder Sted, hvilket i det lange Løb nok skal lønne sig.

Endnu skal blot peges paa en Ting, nemlig denne, at Hestenes Trækraft i Aar mange Steder paa Grund af daarlig Ernæring er mindre end sædvanlig, men trods dette maa der ikke slaas af paa Jordens Foraarsbehandling, da saa meget afhænger af den. Men til Gengæld faar man trøste sig med, at Foraaret er kommet saa tidligt, som det er, og med at Jorden er bekvem og god at have med at gøre. Blot ikke April giver os for megen Kulde og Nedbør.

J. Aagaard.

Bornholmske Kirker for 200 Aar siden.

Efter Thura.

—o—

Klemens Kirke

II.

Under Kirkens Hvælving paa den søndre Side stod Amtmand og Kommandant Hans Schrøders og Frues, Friderica Beate von Ahlefeldts Navnetræk. Han blev nobilitet og fik Navnet Løvenhøj.

I det store Vindue var indgraveret „1634, da er Kirken renoveret“.

Under Hvælvingen paa den nordre Side stod: „Anno F. 3, 1636. Hr. Joachim Gierstorf, S. Frue Øllegaard Hvitfeldt non pace triumphuss major“.

Efter at Kirken er restavreret er den baade ind- og udvendig bleven „smuk og sirlig, dens Altare og Prædikestol med videre er med Billedhugger-Værk, Forgyltning og Malerie udstaffet, og findes derpaa adskillige Bibelske Sprog an tegnede.“

Paa Kirkemuren hænger under Pulpituret tvende store Træ-Tavler, paa begge er en Optegnelse med forgyldte Bogstaver udført.

Den førstes Indhold er, at Kirken 1739 var i Gæld for 10 Daler, 2 Mk. 3 Sk. samt derhos meget forfalden, hvorfor blev begyndt paa dens Reparation 1743, som varede til 1752, da imidlertid af Kirken blev befalt til Reparation 2052 Seldaler 3 Mark 4 Sk., uden at Menigheden dertil blev bebyrdet med nogen Slags extra Paalæg. Samme Tid var Amtmand over Landet J. C. Urne og Sognepræst til Menigheden A. Agerbæk.

Paa den anden Tavle er optegnet alle Præsternes Navne, som har været til Menigheden efter Reformationen indtil 1752, og føjes ved hvert Navn et kort Udtog af Mandens Liv og Levnad.

I Kirkemuren ved Vaabehuset er indmuret en Hoved-Pande, som siges at være Sct. Clemens, af hvem Kirken skal have faaet sit Navn, — eller en anden Clemens, som siges skulde have været den første romersk katolske Lærer ved Kirken. Paa Vaabehusets Dør findes han afmalet med en Bog i Haanden og ovenover staar: „St. Clemens af Rom“.

I Kirken findes en dyb tør muret Begravelse, hvori alle adelige Embedsmænd her fra Øen skal være blevne begravede indtil Anno 1661, da skal Grev Christian Rantzau, som var sendt som kgl. Kommissarius til Landet, for at høre menige Mænds Klagemaal, have bevilget det til Oberst Michel Ecksten og hans Arvinger, og er samme Oberst, skønt han døde i Rønne, Liget ført hertil og bisat. Men nu, da hans Familie for lang Tid siden skal være uddød, ved ingen, hvem denne Begravelse egentlig tilhører.

Paa den største Klokke findes to Vaaben, det ene med Spænde, er antagelig de adelige Kofoeders, — det andet med en Gjedde-Kjæft udi. Omkring Klokken staar med latinske Bogstaver: „Anno 1601 lod Claus Kames denne Klokke støbe til Sct. Clemens Kirke paa Bornholm, efter Velbyrdige Hr. Jørgen Gagges og Hr. Lars Nielsens (i den Tid Sogne-Herre) Befaling, af Rheinholdt Benning i Lübeck.“

Paa den anden Klokke findes ogsaa en Del Bogstaver, men utydelige og ulæselige.

Paa den mindste staar med latinske Bogstaver:

„Soli Deo gloria! Rege FRIDERICH 4, var Obrister Niels Vest, Hans Ancher Landets Provst, Hr. Petersen Sognepræst etc. Me fecit Johan Heinrich Armowitz, Lübeck Ao. 1725“.

Han forstod at spare.

William Guy, en af de rigeste Mænd i England, som døde for en Tid siden, viste en mærkelig Blandning af Rundhaandethed i det offentlige og Gerrighed i det private Liv. Det fortælles, at han om Aftenen fik Besøg af en berygtet Aagerkarl ved Navn Hopkins, netop som han var i Færd med at tænde et Tællelys i sit Værelse.

„Jeg har opsøgt Dem“, begyndte Hopkins, „for at faa et Raad af

Dem angaaende Sparsomhed. Jeg har selv altid holdt mig for en Specialist paa det Omraade, men har nu bragt i Erfaring, at De skulde være min Overmand i det Stykke.“

„Aa, er det ikke andet, De vil“, sagde Guy, „da kan vi jo lige saa godt tale med hverandre i Mørke.“ Med disse Ord blæste han Lyset ud, og Hopkins maatte indrømme, at han virkelig var kommen til den rigtige Læremester.

Da Præsten sloges med Degnen.

I „Nordsjællands Venstreblad“ fortæller fhv. Folketingsmands Lars Larsen en Række Erindringer fra gamle Dage, deriblandt følgende muntre Episode:

I Vejlbj Sogn indtraf der en Begivenhed, som dog eller hører til Sjældenhederne: Præst og Degn kom op at slaas, og dette gik saaledes til: Degnen havde en Søn, Jakob, der gav sig ud for Grev Lambert; han havde indrettet sig som Greve og var en stor Platten-slager. Forældrene var vistnok ikke vidende om hans Meriter, men Præstegaarden var den Gang Arne-sted for alskens Bysladder, saa her vidste man bedre Besked om Jakob som forloren Greve.

Præsten sendte da Bud til Degnen Lundt, om at komme til ham i Præstegaarden, hvad Lundt ogsaa gjorde, og fik saa her en rigtig Skyllde angaaende Sønnen.

Lundt blev hidsig og sagde: „Nu er det nok, Hr. Pastor; jeg vil ikke høre mere“.

„De skal høre mere endnu“, sagde Præsten og drejede Nøglen om i Døren.

Lundt var hidsig, og da han tillige var en kraftig Mand, smældede han Præsten en Ørefigen, saa han segnede. Men Præsten var nu heller ingen Vante; han havde i Udlandet lært at bokse, og han stak Degnen en knyttet Næve i Synet, saa han fik et blaat Øje og en Bule i Panden.

Skønt Historien foregik i Præstens Stue og uden Vidner, sivede den dog hurtigt ud, og Byens Sladderkællinger fik nu travlt med at publicere denne Nyhed og udtalte tillige, at nu maatte Vejlbj Sogn kaldes fremragende, da der var to Rigsdagsmænd, en forloren Greve og en Præst og Degn, som sloges paa Næverne.

Sneboldt-Bønnen.

Den Brand, der tændte Verdenskrigen, er ikke let at slukke. Ingen ønsker mere Krigen, og alligevel raser den usvækket. Hvad er ikke forsøgt, for at faa den til at stanse, Fredskongresser, Præsidenter og Paven, alle uden Resultat. Indenfor religiøse Kredse tror man, at det er Hjemmøgelens Tid, som Herren sender over Menneskeheden og at kun den inderligste Bøn kan faa Ødelæggelsen til at høre op, og trods al vantro bliver f. Eks. nedenslaende Bønsskrivelse ved med at cirkulere.

„Saadan et Brev har jeg faaet: nu kan De gøre, som De vil:“

En ældgammel Bøn. O, Herre Jesus! Jeg bønfalder dig om at bevare den hele Menneskehed. Herre, giv Fred paa Jorden!

— Dette er kommen fra et af de krigsførende Lande, for at det skulde sendes over hele Jorden. Vær saa venlig at afskrive dette og derpaa sende det til en eller andes Mand eller Kvinde hver Dag, og paa den 9de Dag skal der vederfares Dem en stor Glæde. Det er bleven sagt i gamle Dage, at hver Mand eller Kvinde, som læste dette og lod det gaa forbi sig, skulde rammes af Ulykker. Bryd ikke Kæden og glem

ikke naar de 9 Dage er forbi; det begynder den Dag, De læser dette. Alles Bøn om Fred paa Jorden. Røde Kors Kæde.“

Tak!

—o—

Ja, paa en Maade er der rigelig af denne Vare. Kommer vi ind i en Butik, handler og betaler, saa er der Tak, Høfligheder og atter Tak; men om der er tænkt videre med den Tak, antager jeg ikke. — Ellers mener jeg, Folk var mere taknemlige før hen end nu. Da var Forholdene, særlig paa Landet, ogsaa langt anderledes, end de er nu.

Takkende Mennesker bliver gerne hjulpet, naar de trænger til Hjælp, og naar det sker paa en god Maade, saa i Glæde derfor, som rigtig er, siges Tak.

Som Barn og yngre Menneske mindes jeg, naar fattige Mennesker kom og bad om Mælk; da kunde det ske, der kom nymalket Mælk i Spanden, der blev givet lidt Gryn eller Flæsk og noget Mad. Hvor kunde Øjnene tindre af Glæde, og en rigtig ærlig Tak stammes frem.

Den Gang var Daglønningen lille, ingen Alderdomsunderstøttelse eller Dyrtidshjælp; men der var gode Givere og takkende Modtagere.

Det var en langt friere Tid — Tvang var der saa godt som intet af —, den kolde Tvang kendtes kun lidt. Nu fordres, stilles Krav, og det fra alle Sider, som bevirker, at Takken stænges ude; men saa bliver der ogsaa kun lidt virkelig Glæde, den taknemlige og nøjsomme er glad selv og gør andre glade.

En Mand, jeg har kendt, var en rig Mand. Han kunde sige til sine Folk: Tak skal du ha', eller Tak, du er altid saa god mod mig. Denne Mand var taknemlig og gjorde sine Folk glade. Enkelte — kan ogsaa være mange — mener, den rige kan „sagtens takke“; men Rigdom bestaar nu aldeles ikke i en vis Sum, — hvad der er Rigdom for en Gaardmand, er Fattigdom for en Herremand.

En Gang kom jeg til at følges med en gammel Kone, og da vi har talt lidt sammen, siger jeg: „Du har det da vist godt?“ „Ja, jeg har det saa godt, som jeg kan ønske mig det paa denne Jord. Vorherre hjalp mig, jeg fik Huset solgt til nogle rigtig gode Folk, og nu bor jeg husfrt. Jeg skal have en Kande Mælk hveranden Dag, har en god Have og 1800 Kr. paa Rente. Jeg kan ikke takke for det, saa godt jeg vilde.“

Da jeg blev ene, tænkte jeg: hun er en af de lykkelige, snart 80 Aar og saa glad.

De takkende og nøjsomme er lettest at komme ud af det med.

En Gang hørte jeg en Fa'r og Mo'r tale om at faa skaffet Tøj til deres mange Børn; det var ikke let. En af Drengene siger: „Jeg er glad ved, jeg har da Klæderne!“ Han havde kun det, han gik og stod i, og det var lappet; men han vilde fri sine Forældre for Bekymringer. Mon ikke hans gode Engel har fortalt det paa højere Steder. Han er nu Mand, og jeg mener, Lykkens Sol har beskinnet ham.

Noget ved jeg, vi burde, enten vi er fattige eller rige, hver Dag sige Tak for, og det er, at vi endnu er forskaaet for den rædselsfulde Krig. Kan være, gør vi det, vi kan undgaa de mange Trængsler.

Vi vil alle gerne have det godt; men saa maa vi ogsaa lære at takke, for at det kan lykkes.

N. J. Nielsen.

70 Aar.

Fredag den 12. ds. fylder Postbud Niels Senius Madsen 70 Aar. Madsen, som i over 20 Aar har udført Tjeneste som Postbud i Allinge, kan glæde sig ved et ualmindeligt godt Helbred, og udfører endnu trods sin høje Alder daglig sin Tjeneste til alles Tilfredshed.

Hr. Madsen blev antaget som Postbud 1. Marts 1898 af daværende Postmester Marckmann og blev statsansat 1. November 1907; han har i den forløbne Tid ved sin Pligtfylthed og sit gode Humør vundet sig mange Venner, som vil savne Madsens daglige Besøg, naar han til Efteraaret trækker sig tilbage fra sin Tjeneste.

H.

En daarlig Forretning er det at avertere i Rønnebladene om Udpantning for Skatterestancer fra Allinge-Sandvig Kommune, skriver „Socialens“ Meddeler. De fik nemlig ikke engang saa meget ind, at der blev Dækning for Annonceudgifterne. At det ikke kan betale sig at avertere i Rønnebladene ved alle vore Læsere; men Fordelen ved at avertere i et lokalt Blad er desværre endnu ikke blevet indlysende for vor Kommunalbestyrelse, der aarlig bortgiver en lille Formue for at faa de kommunale Annoncer indrykket i Rønneaviserne.

Køb og Salg.

Fiske-Eksportør Chr. Jørgensen har købt Avlsbruger Mandix Larsens Ejendom for 30,000 Kr., hvoraf Halvdelen udbetales Kontant. For Restbeløbet overtager Sælgeren Jørgensens Pensionat ved Posthuset.

Examen

i Sandvig den 11. og 12. ds. Kl. 9 i Allinge Onsdag den 17. Torsdag den 18. og Fredag den 19. Kl. 8.

Gndstjenester og Møder.

Søndag den 14. April.

Kl. 9½. Konfirmation i Allinge Kirke. Kl. 2. Eftm. Møde i Bethel i Olsker. Kl. 4½. Eftm. Møde i Tein Missionshus, J. Rasmussen taler. Mandag Aften Kl. 8. Møde for K. F. U. K.

Tirsdag Aften Kl. 7. Konfirmandfest i Bethel i Olsker, Ærø taler.

Overretssagf. Bojesen-Koefoed Sct. Mortensgade 17, Rønne, Telf. 22 (tidl. Fuldm. ved Byfogedkontoret i Hasle).

Kontordag i Allinge Mandag do i Klemens (Kroen) Tirsdag Eft.

Haand-Kultivator

Norcross

er det nyeste og mest praktiske Redskab for Have og Mark.

Gravegrebe, Spader, River Skuffejærn, Hækkesave, Torn- og Grensakse Alt til rimelige Priser.

Urte- og Blomsterfrø.

Havemøbler

faas hos

P. C. Holm.

Vi tilbyder

Danske Vikker
Danske gule Ærter
Gul Sennep
Gule Lupiner
Højstammet Spergel
Russisk Høfrø,
men Restlager er ikke stort.

Nordlandets Handelshus.

Til indvendig Gerning

søges en ung Pige til 1ste Maj.
Møllegaard i Rø,

Hasle Bødkerforretning.

Aljetønder og Saltekar samt al Slags Bødkerarbejde haves paa Lager. Reparationer udføres.

C. Aakerlund,
Telefon Hasle 105.

2 dygtige

Stenhuggere

vant til Monumentarbejde, kan faa lønnende Arbejde hele Sommeren.

Sørensen,

Borrelyngens Stenhuggeri.

KAFFE

(Th. Grønbergs)

faas hos

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Allinge Barber- & Frisørstuer

lukkes fremdeles

Ugens 4 første Aftener Kl. 6,
Fredag Kl. 7, Lørdag Kl. 9.

OlskerSognsSygekasse

vedtog paa Generalforsamlingen den 23. Februar at paaligne et Ekstrakontingent af 1 Kr. 50 Øre pr. Medlem til Dækning af Underskud. — Dette bliver at indbetale med 50 Øre for hver Gang i de følgende 3 Kvartaler.

Vedtoges at Medlemmerne yder Kreditsformændene en Godtgørelse af 10 Øre, naar Kontingentet ikke er indbetalt efter Vedtægten, men skal opkræves.

Det bekendtgøres at Bestemmelser i § 6 om Sygesedler for og med 15. April vil blive strengt overholdt, saaledes at naar Sygeseddel ikke er afhentet maa Medlemmet selv betale Lægen.

Bestyrelsen.

~~XX~~ in og mine Forældres bedste Tak for Opmærksomheden ved min Konfirmation.

Gerda Pedersen,
Mosekjær, Klemensker.

Her sidder jeg som Træskomand paa Lindeplads saa ene og beder alle, som vil og kan, det hele til mig at sende; thi Folk, som har en sund Forstand, ved, gammelt Læder bruges kan. Ny Træskobunde sættes i, for det kan godt betale sig i **M. Lunds Træskoforretning.** Lindeplads, Allinge.

Nogle Stk. Varelodder

er endnu til Salg.
Waldemar Jørgensen,
Allinge.

Mergel. Olsker.

Husmandsforeningen

indbyder herved til Møde i Olsker Forsamlingshus **Lørdag den 13. ds. Kl. 8,** for at tage Stilling til Køb af Abildgaards Mose. Mød fuldtalig op.

P. U. V.

Konrad Nielsen.

Da jeg ser mig istand til at udføre mere Arbejde end jeg i Forhold til min Arbejdskraft har, henleder jeg de ærede Landmænds Opmærksomhed paa, at jeg modtager Bestillinger i min Forretning samt nede hos min Fader, A. Grønval, Olsker. Alt Træto og Maling af Vogne paatager jeg mig.

Ærbødigst

Smed, L. Grønval,
Vedby.

Rø.

Ved Folketingsvalget den 22. og ved Valgmandsvalget den 30. ds. foregaar Afstemningen paa **Rø Afholdshotel** fra Kl. 10 Form. til Kl. 1 Eftm. og fra Kl. 3 Eftm. til Kl. 8 Aften, da den forventes afsluttet.

Sogneraadet.

En lille fin

Malke-Ged

med 2 Kid er til Salg for 35 Kr. kont. Bogtrykkeriet anviser.

Billeder indrammes

til rimelige Priser.

Snedker Mogensén, Tein.

Hingsten Hermod Dammegaard

staar til Afbenyttelse paa Lille Dammegaard i Klemensker for 5 Kr., 10 Kr. for Drægtighed og 1 Kr. for Efterspring.

Telefon Klemens s. 31.

Ailetønder,

Vaske- og Saltebaljer, reelt, hurtigt og billigt.

Snedker L. Pihl,
Telefon n. 13, Klemensker St.

En 17-18-aars Karl,

som er vant til at køre Heste, kan 1ste Maj faa Plads paa

Nymølle.

Tørrede Ægblommer

i Pakker a 25 Øre, erstatter 3 Æg Brugsanvisning paa hver Pakke.

J. B. Larsen,

God Spegesild

er til Salg hos

Ferdinand Bendtsen, Tein.

En Pige

og en 14—15aars Dreng kan faa Plads til 1ste Maj paa **Lille Dammegaard i Klemensker.**

Samme Sted er en **Gig** til Salg eller Bytte med **Kreaturer.**

Peter Hansen.

By- og Herredsfuldmægtig Johannes Kofoed, Hasle.

træffes paa Raadhuset i Allinge hver **Mandag** efter Kl. 10 Form. og i Klemensker Kro hver **Fredag** fra 2—5 Eftm.

Charlotter købes.

1 Kr. 60 Øre kg.

Gartner Kofod, Allinge.

Rugeæg

af Pl. Røcks, gule Orpingtons og Rhode-Islands-Reds sælges. 30 Øre pr. Stk.

Andersen,
Allinge St.

Vor præmierede Tyr Elo Nørregaard

staar til Bedækning paa Vester Borregaard i Rutsker for 5 Kr. pr. Ko. pr. kontant.

Andreas Hansen.

Fineste norsk

Flomme Delikatesse-Sild

er hjemkommet og anbefales til 25 Øre Stk.

J. B. Larsen.

RØ.

Møde **Søndag** den 14. April Kl. 6½ paa Brugsforeningens Sal.

O. Thorngren taler.

Alle er velkomne.

RØ.

Alle Bestillinger af Markfrø

er afvejet og udleveres gerne. Vi har endnu rigelig Lager af

Sludstrup Barres Røstet IV.

Eckendorfer Røefrø, rød,

do. do. gul,

Bangholm Hæmpe-Haalrabi,

Alln Sorter Turnipsfrø og den hurtigvoksende Turnips

Øster Sundom.

Alt sælges til Maksimalpris pr. Kontant.

Nordlandets Handelshus.

CLOËTTA[®]
ALBA

Spise - Chocolader

37 pCt. Kaligødning

ventes stadig. Saa snart den kommer vil alle Bestillere faa Meddelelse derom.

Norges Salpeter er paa Lager.

Vi ekspederer vore Købere af Chili-Salpeter fra 1917 med 40 pCt. af Købet i Fjor og beder disse om at melde sig senest den 25. April. Efter denne Dato fordeler vi Resten.

Norges-Salpeter sælges kun pr. Kontant.

Nordlandets Handelshus.

Havefrö. Havefrö.

Prima Kvalitet faas hos

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Porkin-Stiklinger er paa Lager.

„Porkin“ er en særlig stor, yderig Sort af Ru-Kulsukker, og er som Grøntfoder lige fortrinlig til Høns, Svin og Kreaturer. Kan høstes 4-8 Gange aarlig og giver under gunstige Forhold stort Udbytte.

• Vejledninger til Dyrkning udleveres i

Nordlandets Handelshus.

Ny Sending Portland-Cement.

Enkelte Sække og i løs Vægt udleveres straks, hvori- mod der skal ansøges ved større Køb.

Der ventes en Ladning Cement i de første Dage, som ekspederes billigst saa længe Skibet losses.

Nordlandets Handelshus.

Gødningssalt til Roerne.

Sælges for 650 Øre pr. 100 Pund i denne Maaned.

Nordlandets Handelshus.

For Høns og Svin.

I Løbet af denne Maaned venter vi en Partladning Foderstof fra Langelands Foderstof-Kompagni, som er tilladt og anerkendt af Ernæringsraadet, saavel Kvalitet som Pris.

Bestillinger modtages.

Nordlandets Handelshus.

Allinge-Sandvig Sygekasse

optager Medlemmer mellem 40 og 60 Aars Alderen i indeværende Aar. Indskud 10 Kr. Henvendelse til Formanden.

P. Holm.

Husk!

nu er det den bedste Plantetid for Frugttræ og Roser.

Planteskolen

er forsynet med alt til Haveanlæg henhørende.

Gartner Kofod,

RØ.

Landstingsvalglisten er fremlagt til Eftersyn paa **Rø Afholdshotel** fra 14.—22. April. Mulige Indsigelser maa indgives inden 25. April.

Sogneraadet.

Urte- og Blomsterfrø

Sætte Chalotter

faas hos

I B. Larsen.

Alle Sorter
Værktøj

og
Redskaber

faas i stort Udvalg til billigste Priser hos
Allinge Kolonial- & Produktforretning.

Jeg har endnu nogle Stk.

Cykler med det bedste **Gummi.**

Køb mens det er Tid.

Dæk og Slinger

kan De endnu faa hos mig, men Lageret kniber ind for hver
Dag. Vil De sikre Dem, saa køb straks.

H. C. Mortensen,

Allinge, Telefon 79.

Brødrene Anker
Jernstøberi & Maskinfabrik
Telefon 2. **Hasle** Telefon 2.

Selvvandingsanlæg, Vand- & Aljepumper m. m.

Törvestrøelse

anbefales fra

Allinge Kolonial- & Produktforretning.

Stort Udvalg Stort Udvalg

Carl Lunds bekendte blaa Emaljegods

til billigste Priser hos

Allinge Kolonial & Produktforretning

Foraars=Nyhederne

hjemkomne.

Prima blaa o sorte Seres Spadseredrater fra	4	6,00-96,00
Kulørte do.		39,00-67,00
Blaa og kulørte Kostumefrakker		37,00-85,00
Hvide Vadmelsfrakker		26,00-55,00
Alpacca Frakker		34,00-55,00
Næderdele, kulørt, sort o blaa Seres		6,75-30,00
Bluser, flere Hundrede paa Lær		4,00-28,00
Sort og hvid Voile pr. Meter		2,00-5,25
Mønstreret Mull		1,30-3,00

Magasin du Nords Udsalg, Allinge.
J. P. Sommer.

Kløver- og Roefrø

samt alle Sorter Græsfrø i ekstra prima Varer
anbefales til Maksimalpriser fra

Allinge Kolonial- & Produktforretning.

Smaa Guldskorn.

Tause Grave, højt i spotte
Verdens Ros og Verdens Smigerord
Sporet, som en Stormand traadte,
Kan I jævne med en Spade Jord.
Christian Richardt.

Styrtet er min drømte Verden, tabt,
Kastet ned i Kaos og i Øde!
Skønnere end hin, af Ønsket skabt,
Vil jeg af min Sjæl en anden føde.
H. V. Kaalund.

Vel mangt et Haab, som Verden
gav,
Blandt Verdens Sorger fandt sin
Grav,
Lod mig beholde Taaren,
Men trøstelig vil jeg haabe paa:
Min døde Glæde kan opstaa
Som Lundens Blomst i Vaaren.
C. J. Boye.

Der er en lönlig Braad
I den Betragtning: Ikke blot de
Svundne
Er ikke længer i vor Magt,
Men hvad vi vente paa, det nyligt
Fundne,
Som hint vil vorde hen i Glemsel
lagt.

Henrik Hertz.

Aaret henrandt. Gik det opad,
Eller gik det ned ad Bakke?
Har vi høstet, hvad vi ventet?
Skal jeg klage eller takke?
C. Hostrup.

De Æsler, der sindigt paa Fire
gange,
Kan let man kjende paa Ørene
lange,
Ak, kunde man bare paa Ørene
kjende
Alle de Æsler, som vandre paa
Tvende.

Saa sidder Du selv ved Tidens
Strøm,
O Menneskebarn, med Din Frem-
tidsdrøm;
Dit Haab, det er den flagrende
Traad,
Som Du har vædet med Længsels
Graad.
Forsag kun ikke, det kan vel
lykkes;
Paa Himlens Hjælp kan meget
bygges!

H. V. Kaalund.

Du kommer — saa er Alting godt,
Og alt det Onde glemt,
Saa er min Vraa et Marmorslot,
Og i mit Bryst har Sangens Drot
De bedste Strenges stemt.

Carl Ploug.

Vejen til Velstand

er ikke lige let at finde for alle. —
De fleste lader Lykken raade og
prøver enhver Chance for at naa
det eftertragtede Maal: men Tiden

gaar

og Lykken svigter dem Gang paa
Gang, for sluttelig kun at efterlade
Skuffelser. — Andre søger ved ihær-
digt Arbejde at erhverve sig Velstand,
og ved forceret Slid naar enkelte
ogsaa

gennem

Aarene saa vidt, at de kan henleve
en nogenlunde sorgløs Alderdom.
Kun de færreste aner, at Vejen til
Velstand ikke naas gennem Slid og
Slæb, naar de Værdier, der derved
skabes, ikke bliver Genstand for
Omsætning.

Nordbornholms Ugeblad

har den største Udbredelse her paa
Nordlandet og egner sig derfor for-
trinligt for Avertierung om Køb, Salg
eller Byttehandel. Billigste Annonce-
pris. Ring op Telefon 74, Allinge.

Catechü

til Fiskegarn.

Farver til Kalk og Olie
Fernis, Lak, Terpentin. Tørrelse,
Stoklak, Lim og Pensler.

Farvetabletter

til at farve Uld, Bomuld og Silke,
faas i alle Farver hos

P. C. Holm.

Drengedragter.

Et Parti Konfirmationsdragter samt mindre Størrelser
sælges saa længe Lager findes til ca. 40 pCt. under Dagspris.

J. P. Sommer.

Prima prima
Kolonialvarer

anbefales fra

**Allinge Kolonial-
& Produktforretning**

Strømper

til Damer, Herrer og Børn findes paa Lager i stort Udvalg i
prima heluldne Kvaliteter.

J. P. Somrner,
Magasin du Nords Udsalg, Allinge

Stort Udvalg

Billigste Priser

Køkkenrekvisitter

faas hos

Allinge Kolonial- og Produktforretning.

Konfirmationsgaver

finder De altid i

Allinge Ur- og Guldsmedeforretning!

A. M. Lindberg.

Til

Konfirmationen

anbefales

Klædninger i Jakke- og Matrosfacon

i stort Udvalg.

Kravetøj, Huer og Underbeklædning

Priserne er yderst lave i

Nordlandets Handelshus.

Bornholms Spare- & Laanekasses

Afdeling i Allinge

Kontortid: 10—12 og 2—4.

Modtager Indskud paa alm. Sparekassevilkår til en Rente
af 4 pCt. p. a., paa Folio til 2 pCt. p. a.

Avertør i Nordbornholms Ugeblad!

Billigste Annoncepriser. — Største Udbredelse
her paa Nordlandet.

Bestil Deres Tryksager i Allinge Bogtrykkeri

Regninger, Meddelelser, Fragtbreve, Brevpapir, Konvolutter.